

- К. : ЦУЛ : Фенікс, 2003. – 440 с.
- Володін С.А. Концепція інноваційного провайдингу на наукоємному ринку АПК : [монографія] / С.А. Володін. – К. : ІІП, 2005. – 70 с.
  - Гринев В.Ф. Инновационный менеджмент : [учебник] / В.Ф. Гринев. – К. : МАУП, 2000. – 148 с.
  - Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу : [колективна монографія] / за ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2008. – 615 с.
  - Нагорняк Г. Вплив трансферу технологій на інноваційні процеси: український та зарубіжний досвід / Г. Нагорняк, І. Нагорняк, Ю. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 2(9). – С. 117–127.
  - Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика : [колективна монографія] / за ред. Л.І. Федулової. – К. : Основа, 2005. – 550 с.
  - Фонштейн Н.М. Трансфер технологий и эффективная реализация инноваций : [монографія] / Н.М. Фонштейн. – М. : АНХ при Правительстве РФ, 1999. – 296 с.
  - Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем : [колективна монографія] / За наук. ред. академіка НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвєсика. – К. : Наукова думка, 2013. – 460 с.
  - Яковець Ю.В. Теорія і механізм інновацій в ринковій економіці: [монографія] / Ю.В. Яковець. – М. : Міжн. фонд Н.Д. Кондратьєва, 2008. – 255 с.
  - Ляшенко О.М. Методи та моделі комерціалізації трансферу технологій : дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.11 /
  - Вил. 179 № 0126 К. 122009. – 504 с.
  - Бутенко Д.С. Трансфер інноваційних технологій: сутність і значення для сучасної економіки України / Д.С. Бутенко, І.І. Ткачук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 3. – С. 232–235.
  - The Council for Scientific and Industrial Research [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.csir.co.za/index.html>.
  - Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14 вересня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
  - Національна мережа трансферу технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nttn.org.ua/>.
  - Левий В.В. Проблеми та перспективи участі України в міжнародному трансфері інноваційних технологій / В.В. Левий, Н.О. Дугієнко // Молодий вчений. – 2015. – № 1(16) – С. 115–118.
  - Howe J. The Rise of Crowdsourcing / J. Howe // Wired. – 2006. – № 14(6). – Р. 176–183.
  - Лапшова О.А. Краудсорсинг бизнес-процессов – одна из стратегий современной концепции маркетинга / О.А. Лапшова // Проблемы экономики и менеджмента. – 2012. – № 4(8). – С. 53–56.
  - Андрєєва Н.М. Використання інноваційно-наукового центру з впровадження ресурсозберігаючих та екологоорієнтованих проєктів на базі краудсорсингової платформи / Н.М. Андрєєва, М.В. Барун // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова – 2014. – Т.19. –

УДК 338.1:338.23: 658.14.01

Стегней М.І.

*доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів
Мукачівського державного університету*

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ХАРАКТЕРИСТИК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА НА ВАЛОВИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ПРОДУКТ В УМОВАХ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТОФОРМУЮЧИХ ПРОЦЕСІВ

У статті проведено статистичну оцінку впливу характеристик сільськогосподарського виробництва на валовий регіональний продукт. Проаналізовано розміри і значення державної підтримки сільськогосподарських підприємств за регіонами України. Охарактеризовано стратегії розвитку аграрного сектору України. Доведено необхідність подальшої державної підтримки розвитку агропродовольчої сфери.

Ключові слова: статистична оцінка, економетрична модель, сільськогосподарське виробництво, валовий регіональний продукт.

Стегней М.И. СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ХАРАКТЕРИСТИК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА НА ВАЛОВОЙ РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПРОДУКТ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ БЮДЖЕТОБРАЗУЮЩИХ ПРОЦЕССОВ

В статье проведена статистическая оценка влияния характеристик сельскохозяйственного производства на валовой региональный продукт. Проанализированы размеры и значение государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий по регионам Украины. Охарактеризованы стратегии развития аграрного сектора Украины. Доказана необходимость дальнейшей государственной поддержки развития агропродовольственной сферы.

Ключевые слова: статистическая оценка, эконометрическая модель, сельскохозяйственное производство, валовой региональный продукт.

Stehnei M.I. STATISTICAL EVALUATION OF PERFORMANCE FOR AGRICULTURAL PRODUCTION GROSS REGIONAL PRODUCT IN THE DEVELOPMENT OF BUDGET-PROCESSES

In the article the statistical evaluation of the impact of the characteristics of agriculture in the gross regional product. Analyzes the size and importance of state support of agricultural enterprises in the regions of Ukraine. The characteristic strategy of agrarian sector of Ukraine. The necessity of further state support of the agro-food sector.

Keywords: statistical evaluation, econometric model, agricultural production, the gross regional product.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні аграрний сектор є одним із бюджетоформуючих та найбільш перспективних у зовнішній торгівлі, тому необхідно чітко визначити напрями його розвитку на перспективу. Водночас на аграрний сектор покладається соціальне наван-

таження, яке пов'язане із соціально-економічним розвитком сільських територій та добробутом сільського населення. Тому стратегічний розвиток аграрного сектору має і політичне навантаження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Закономірності зміни характеристик сільськогосподарського виробництва являються предметом науко-

вих розвідок українських вчених О.М. Алімова, І.К. Бистрякова, Дейнеко Л.В., І.О. Іртищевої [7], Т.В. Стройко [7], М.А. Хвесика та ін.

Однак питання статистичної оцінки впливу сільськогосподарського виробництва на регіональний розвиток потребує більш детального опрацювання.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у проведенні статистичної оцінки впливу характеристик сільськогосподарського виробництва на валовий регіональний продукт в умовах розвитку бюджетоформуючих процесів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Кожна країна має забезпечувати себе необхідним обсягом продуктів харчування, інакше виникатимуть ризики як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Не варто обмежуватися тільки державною підтримкою, адже це проблеми як макро-, так і мікрорівня. Стабілізація аграрного виробництва, зростання рівня життя сільського населення разом з механізмом державної підтримки гарантуватимуть продовольчу безпеку країни.

Необхідність оновлення стратегічних засад державної політики обумовлена тим, що з часу прийняття (2007 р.) Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року [1] змінились економічні реалії і термін її дії близький до завершення.

Наступним етапом стала Стратегія розвитку аграрного сектору на період до 2020 року, розроблена на засадах нових демократичних принципів, суттєво

змінено підходи до її підготовки, вперше сконцентрована увага на створенні організаційно-економічних умов для ефективного розвитку аграрного сектору.

Головним ідеологічним стрижнем цієї стратегії [2] є місія аграрного сектору, яка полягає у стабільному забезпеченні населення країни якісними і доступними харчовими продуктами та активній участі у вирішенні світової проблеми голоду.

З цією метою необхідно створити умови для ефективного розвитку аграрного сектору у стратегічних пріоритетних напрямках, які передбачають єдність економічних, соціальних та екологічних інтересів суспільства. Стратегія передбачає сім таких напрямів [2]:

- гарантування продовольчої безпеки держави як базової функції аграрного сектору;
- удосконалення земельних відносин з метою формування системи прозорих ефективних та соціально справедливих умов, і гарантування прав учасників;
- формування довгострокової мотивації діяльності учасників аграрного ринку через удосконалення фіскальної політики та бюджетної підтримки;
- дерегуляція господарської діяльності, розвиток саморегулювання ринків та адаптації технічного регулювання до міжнародних стандартів і вимог;
- підвищення конкурентоспроможності продукції сільського господарства та продовольства;

Таблиця 1

Державна підтримка сільськогосподарських підприємств за регіонами України, 2014 р., тис. грн.*

Регіон, область	Отримано коштів за рахунок бюджетних дотацій, усього	У тому числі			Отримано коштів за рахунок податку на додану вартість
		для підтримки виробництва продукції рослинництва	для розвитку тваринництва	за іншими видами (напрямами) державної підтримки	
Україна	343806,8	49507,8	222638,8	71660,2	6437783,9
АРК	16749,5	8317,6	1150,5	7281,4	113502,4
Вінницька	6486,0	4635,0	1650,3	200,7	140628,1
Волинська	17785,8	392,8	12708,7	4684,3	13688,3
Дніпропетровська	5644,3	-	-	5644,3	587680,6
Донецька	51485,8	2189,0	48575,0	721,8	361962,2
Житомирська	11521,9	-	11521,9	-	32399,2
Закарпатська	399,0	51,2	52,3	295,5	4923,3
Запорізька	3690,8	-	3630,8	60,0	481679,1
Івано-Франківська	1338,3	453,0	885,3	-	28833,2
Київська	6805,0	174,0	6622,0	9,0	644301,4
Кіровоградська	6741,9	155,2	6586,7	-	198513,9
Луганська	5856,2	50,8	2349,7	3455,7	120055,9
Львівська	2060,3	496,4	1008,3	555,6	43199,0
Миколаївська	7404,8	7271,8	133,0	-	417176,0
Одеська	12005,8	3715,3	2498,2	5792,3	92870,6
Полтавська	48936,1	1297,0	47639,1	-	291838,4
Рівненська	12712,3	114,5	6279,8	6318,0	181822,0
Сумська	11002,8	-	11002,8	-	259404,5
Тернопільська	13802,5	-	3343,5	10459,0	128476,7
Харківська	35365,4	9913,1	24723,3	729,0	451863,1
Херсонська	14203,8	4902,7	4063,2	5237,9	257453,3
Хмельницька	20581,6	1225,2	9196,3	10160,1	891280,9
Черкаська	10070,3	48,0	9708,8	313,5	346767,3
Чернівецька	15391,4	3084,2	2907,7	9399,5	42745,1
Чернігівська	2936,8	-	2639,8	297,0	273349,7
М. Київ	2443,8	671,0	1761,8	11,0	31369,7
М. Севастополь	384,6	350,0	-	34,6	-

* Джерело: [3]

• підтримка багатокладності для ефективного розвитку галузей аграрного сектору економіки з використанням переваг різних укладів (залежно від мотивації виробників);

• раціональне використання природних ресурсів, залучених у господарський процес в аграрному секторі.

Великі агропідприємства забезпечують 51 % валового продукту АПК, а 49 % – господарства населення. Проте практично весь експортний потенціал створюється якраз великими виробництвами, а малі виконують функцію гарантування продовольчої безпеки.

Стратегією передбачається надання можливості малим формам господарювання ввійти в організований ринок, передусім сімейним фермам та їх кооперативам.

На виконання стратегії при підготовці програми основними завданнями є розробка комплексу заходів та інструментів реалізації проблемних питань, які стосуються всіх категорій виробників сільськогосподарської продукції, але особливо господарств, що відіграють важливу соціально-економічну роль для сільських громад. Стратегією визначено, що такі господарства мають використовувати переважно власну працю, вести товарне виробництво, орієнтуватися на збільшення загального доходу, тому вони більше мотивовані до виробництва працездатної сільськогосподарської продукції.

Проте, це не означає, що великим товаровиробникам не приділятиметься достатньо уваги. Всі діючі інструменти підтримки будуть збережені для всіх категорій товаровиробників (фіксований податок, пільговий режим оподаткування через ПДВ, кредитування, страхування, аграрні розписки, форвардні закупівлі тощо). Стратегія передбачає не збільшувати податкове навантаження на сіль-

ськогосподарських товаровиробників, тобто збереження пільгового режиму оподаткування згідно з чинним законодавством.

Основними орієнтирами аграрної політики в умовах євроінтеграційних прагнень України повинні стати удосконалення механізму державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та диверсифікація сільської економіки, у тому числі сільськогосподарського виробництва. Продовольча безпека країни залежить від сільськогосподарських товаровиробників, саме тому їм необхідна державна підтримка.

Найбільші обсяги бюджетних дотацій 2014 року отримали сільгосптоваровиробники Донецької, Полтавської та Харківської областей (табл. 1).

Механізм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників повинен урахувати природно-економічні умови функціонування сільськогосподарських підприємств. Цілком погоджуємося з О.М. Бородіною: програми підтримки сільськогосподарських товаровиробників формуються таким чином, що значна частина коштів осідає на рахунках комерційних банків, агротрейдерів, постачальників, переробних підприємств, а самі сільськогосподарські товаровиробники, які вкрай потребують цієї допомоги, одержують 25–30 % від обсягів спрямованої бюджетної допомоги [4, с. 272]. Необхідно забезпечити жорсткий контроль за цільовим використанням коштів, наприклад за допомогою програмно-цільового методу.

Ми пропонуємо провести дослідження залежності обсягів валового регіонального продукту та кількості зайнятого населення по регіонах України. Валова продукція сільського господарства бере участь у формуванні валової внутрішньої продукції країни (ВВП), а якщо розглядати це питання в регіональному роз-

Таблиця 2

Показники ВРП, продукції сільського господарства та кількість зайнятого населення сільського господарства, мисливства, лісового господарства, рибальства та рибицтва в регіональному розрізі*

Регіон, область	ВРП (y), млн. грн.	Додатковий регресор (X_0)	Продукція сільського господарства (X_1), млн. грн.	Кількість зайнятого населення у с.г. (X_2), тис. чол.
АРК і м. Севастополь	38220	1	6665	182,7
Вінницька	29099	1	14492	225,5
Волинська	17637	1	6183,5	118,8
Дніпропетровська	140020	1	11535,4	106,8
Донецька	161021	1	10863,2	210
Житомирська	21928	1	7945,3	83,2
Закарпатська	18054	1	4207,3	131,2
Запорізька	49525	1	7083,2	130,8
Івано-Франківська	26752	1	5501,5	150,2
Київська	59154	1	14791,1	59
Кіровоградська	20041	1	8963,9	133,2
Луганська	57202	1	6280,2	129,3
Львівська	52103	1	8753,4	205,9
Миколаївська	27633	1	6936,5	136,1
Одеська обл.	61499	1	8046,9	167
Полтавська обл.	52252	1	13399,8	126,6
Рівненська	19302	1	6190,1	91,7
Сумська	22907	1	8227,8	112,3
Тернопільська	16294	1	7949,3	143,8
Харківська	76866	1	12198,8	165,5
Херсонська	18448	1	8334,2	145,7
Хмельницька	22843	1	11162,2	158,8
Черкаська	27012	1	14028,8	155,6
Чернівецька	11969	1	4363,3	105,2
Чернігівська	21165	1	9151,9	123,8

*Джерело: складено автором за даними [5]

різі, то продукція сільського господарства впливає на валовий регіональний продукт (ВРП). Як гіпотезу можна висунути твердження, що ВРП залежить від продукції сільського господарства та кількості зайнятого в ньому населення. Наш вибір факторів впливу обумовлений характером зведених статистичних даних у статистичному збірнику «Регіони України».

Залежність ВРП від продукції сільського господарства та кількості зайнятого в ньому населення досліджено з використанням методів економічного (економетричного) моделювання.

Як залежну змінну, тобто регресант, вибираємо показник Y – ВРП (у фактичних цінах), млн. грн., а як фактор впливу – регресори: x_1 – продукція сільського господарства (у постійних цінах) млн. грн. та x_2 – кількість зайнятого населення в сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, рибальстві та рибництві, тис. чол.

Для побудови економетричної моделі вводимо додатковий одиничний регресор x_0 для вільного члена.

Класична стохастична регресійна функція матиме вигляд:

$$Y = \beta_0 X_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + u, \quad (1)$$

а для i -го елемента $Y_i = \beta_0 x_{i0} + \beta_1 x_{i1} + \beta_2 x_{i2} + u_i$. (2)

Така регресійна функція містить адитивну величину збурень (u), яка відображає ступінь наближення фактичних даних регресанта до оціночних (теоретичних, змодельованих): $u_i = Y_i - \hat{Y}_i$. Для дослідження використано статистичні дані за 2014 рік (табл. 2).

Оцінку параметрів лінійної економетричної моделі здійснено за методом найменших квадратів, згідно з яким

$$\hat{\beta} = (X' \times X)^{-1} \cdot X'Y, \quad (3)$$

де X – матриця, що складається із 25 рядків і трьох стовпців, дані таблиці 4.6. графі 3–5;

X' – транспонована до X матриця;

Y – матриця, яка складається із 25 рядків і одного стовпця, дані таблиці 4.6. графа 2.

Після виконання розрахунків отримуємо оціночні значення коефіцієнтів регресії:

$$\hat{\beta} = \begin{pmatrix} -16252,8486 \\ 4,030269305 \\ 164,4871103 \end{pmatrix} \quad (4)$$

Таким чином, регресійна функція залежності для i -го елемента матиме вигляд:

$$\hat{Y}_i = -16252,8486x_{i0} + 4,030269305x_{i1} + 164,4871103x_{i2}, \quad \text{де } i = \overline{1,25} \quad (5)$$

Параметр рівняння $\hat{\beta}_j$, $j = \overline{1,3}$ показує, при інших рівнозначних умовах, як у середньому змінюється результативна ознака (Y) зі зміною факторної ознаки (x_j) на одну одиницю, при цьому інші факторні ознаки залишаються незмінними.

Для перевірки точності моделі визначимо оціночні значення регресанта за формулою $\hat{Y}_i$, $\hat{Y} = X \times \hat{\beta}$. Правильність та адекватність виконаних розрахунків (табл. 3) можна перевірити, порівнюючи середні фактичні та середні оціночні значення регресанта:

$$\bar{Y} = \frac{\sum Y_i}{n} = 42757,84; \quad \bar{\hat{Y}} = \frac{\sum \hat{Y}_i}{n} = 42757,84 \quad (6)$$

тобто рівність $\bar{Y} = \bar{\hat{Y}}$ доводить правильність попередніх розрахунків.

Для перевірки адекватності моделі необхідно визначити середнє значення відхилень між фактичними та розрахунковими значеннями регресанта, тобто середнє значення для величини $u_i = Y_i - \hat{Y}_i$. У наших розра-

Таблиця 3

Розрахунок відхилень між фактичними та оціночними значеннями регресанта*

Y	$\hat{Y}$	$Y - \hat{Y}$	$\hat{Y}_i - \bar{\hat{Y}}$	$(\hat{Y}_i - \bar{\hat{Y}})^2$	$Y_i - \bar{Y}$	$(Y_i - \bar{Y})^2$
38220	40660,6914	-2440,7	-2097,148604	4398032,267	-4537,84	20591991,87
29099	79245,65757	-50147	36487,81757	1331360831	-13658,84	186563910,1
17637	28209,39038	-10572	-14548,44962	211657386,5	-25120,84	631056602,3
140020	47805,14334	92214,9	5047,303344	25475271,04	97262,16	9459927768
161021	62071,0661	98949,9	19313,2261	373000702,5	118263,16	13986175013
21928	29454,17771	-7526,2	-13303,66229	176987430,4	-20829,84	433882234,4
18054	22284,41234	-4230,4	-20473,42766	419161240	-24703,84	610279710,7
49525	33809,26899	15715,7	-8948,571007	80076923,07	6767,16	45794454,47
26752	30625,64197	-3873,6	-12132,19803	147190228,9	-16005,84	256186914,1
59154	53064,00725	6089,99	10306,16725	106217083,3	16396,16	268834062,7
20041	41783,76554	-21743	-974,0744607	948821,0549	-22716,84	516054819,6
57202	30326,23208	26875,8	-12431,60792	154544875,6	14444,16	208633758,1
52103	52893,60677	-790,61	10135,76677	102733768,1	9345,16	87332015,43
27633	34089,81017	-6456,8	-8668,029829	75134741,12	-15124,84	228760785
61499	43647,67292	17851,3	889,8329162	791802,6187	18741,16	351231078,1
52252	58576,02222	-6324	15818,18222	250214888,8	9494,16	90139074,11
19302	23778,38946	-4476,4	-18979,45054	360219542,7	-23455,84	550176430,1
22907	35379,3037	-12472	-7378,536302	54442797,96	-19850,84	394055848,7
16294	39438,21767	-23144	-3319,622328	11019892,4	-26463,84	700334827,5
76866	60134,21738	16731,8	17376,37738	301938490,8	34108,16	1163366579
18448	41301,99384	-22854	-1455,846163	2119488,05	-24309,84	590968320,8
22843	54854,37658	-32011	12096,53658	146326197,2	-19914,84	396600852,2
27012	65881,18781	-38869	23123,34781	534689214,1	-15745,84	247931477,3
11969	18636,46949	-6667,5	-24121,37051	581840515,5	-30788,84	947952668,5
21165	40995,27733	-19830	-1762,562669	3106627,16	-21592,84	466250739,3
$\bar{Y}=42757,84$	$\bar{\hat{Y}}=42757,84$	$\bar{u}_i=0$	-	5455596792	-	32839081935,36

*Джерело: розрахунки автора

хунках середнє значення $u_i = 0$, отже, розбіжностей не існує, а це означає, що модель адекватна.

Коефіцієнт детермінації доцільно розрахувати за формулою:

$$R^2 = \frac{\sum (\bar{Y}_i - \bar{Y})^2}{\sum (Y_i - \bar{Y})^2}. \quad (7)$$

У нашому випадку $R^2 \approx 0.2$, тобто варіація валового регіонального продукту на 20 % пояснюється варіацією продукції сільського господарства та кількістю зайнятого населення сільського господарства. Це означає, що одна п'ята частина змін значення ВРП залежить саме від обраних нами характеристик сільськогосподарського виробництва.

Тіснота залежності між показниками 20 %, як правило, вважається недостатньою, тому спробуємо дослідити залежність між окремими парами обраних нами показників. Для представлення залежностей використаємо не лінійні рівняння, а поліноми.

Функціональна модель залежностей між досліджуваними трьома показниками матиме вигляд системи трьох рівнянь:

$$\begin{cases} z = 0,1316y^6 - 10,385y^5 + 307,82y^4 - 4245,2y^3 + 27326y^2 - 69739y + 68784; \\ z = -0,0297x^6 + 1,4922x^5 - 18,138x^4 - 112,27x^3 + 2980,6x^2 - 13752x + 55956; \\ y = 0,0252x^6 - 1,9831x^5 + 60,007x^4 - 875,57x^3 + 6308,6x^2 - 20382x + 29618, \end{cases}$$

де z – ВРП (у фактичних цінах), млн. грн.,

y – продукція сільського господарства (у постійних цінах) млн. грн.;

x – кількість зайнятого населення у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, рибальстві та рибництві, тис. чол.

Така модель дає можливість передбачати значення ВРП на основі прогнозованих даних величини сільськогосподарської продукції або кількості зайнятих, а також величину сільськогосподарської продукції з урахуванням прогнозованих показників кількості зайнятих працівників. Прогнозні показники розраховуються на основі тенденцій їх зміни за попередні періоди.

Залежність ВРП від сільськогосподарського виробництва підтверджує необхідність державної підтримки розвитку агропродовольчої сфери, зокрема за рахунок соціального забезпечення та субсидій, дотацій для покриття різниці між закупівельною та продажною цінами, програм, спрямованих на підвищення попиту на продукцію і гарантування цін на неї тощо.

Висновки. Незважаючи на реалізацію низки державних заходів і програм, функціонуюча система цілей та інструментів сучасної політики, погодження загальнодержавних та регіональних інтересів при формуванні й виконанні політики розвитку сільськогосподарського виробництва, на жаль, недостатньо дієва і потребує вдосконалення. Сукупність інструментів регулювання розвитку аграрного сектору: програмування розвитку окремих територіальних утворень, регулювання міжбюджетних відносин, запровадження спеціального режиму інвестування, централізовані капіталовкладення та інвестиційні субвенції, регулювання транскордонного та прикордонного співробітництва. Проте практичне використання цих інструментів не можна назвати повним та ефективним.

Ураховуючи багатоаспектність проблемних питань щодо регіональних особливостей сільськогосподарського виробництва, можна зробити висновки про необхідність подальших досліджень цієї тематики в напрямку забезпечення наповнюваності місцевих бюджетів та з врахуванням досвіду економічних реформ.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» № 1158 від 19 вересня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Стратегії розвитку аграрного сектору на період до 2020 року» № 806-р від 17 жовтня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>.
3. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2014 рік : стат. бюл. / [від. за вип. О.М. Прокопенко]. – К. : Державна служба статистики України, 2015. – 84 с.
4. Аграрний сектор України на шляху до євроінтеграції : [монографія] / [Бетлій М., Бородіна О., Бородін С. та ін.]; за ред. О.М. Бородіної. – Ужгород : ІВА, 2006. – 496 с.
5. Регіони України за 2014 рік : стат. зб. / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2015. – 97 с.
6. Стегней М.І. Аналіз виробництва та споживання аграрної продукції в Україні / М.І. Стегней // Агросвіт. – 2014. – № 23. – С. 3–9.
7. Іртицева І.О. Державне регулювання розвитку інтеграційних систем в агропродовольчій сфері України в умовах глобалізації / І.О. Іртицева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 80–88.